

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

3 Pœnam peccator bene vitiis iterabit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

negotio, omnia creatura, que permutatur, non vera, sed vana esse putatur. Vnde a omni homo mundicie dicitur, & vanitatis fons salub. Hieronimus b Ecclesiastes: Cuncta que sub sole sunt, id est, que temporum vicissitudinem recipiunt, non tantummodo vana sunt, que omni creaturae ratione mutabilitatis sunt, sed etiam vana sunt, quia vanitate permutantur, quam recipiunt, esse dicuntur. Sic ergo comparatione diuina claritatis nulla vana vera putatur: sed comparatione eius, que non desinitur, illa, que amittit, vana esse negatur. Sicut autem omnia creatura suo modo bona, & vana esse dicuntur, sic & charitas, que desinitur, suo modo bona, & vana esse negatur: alioquin a nullo desereretur, si nullo modo in eo esse. Sed enim nullo modo veri esse, nullo modo deseri potest. Quod si quando veri desinitur, & aliquo modo id veri esse oportet.

DISTINCTIO III

De de charitate breuiter scripsimus propter eos, qui poenitentiam magis reuereri posse, asserentes, quod si charitas fuerit, laboris iniquam amittitur, ita poenitentiam vero celebrata, nulla sequens culpa maculatur: si vero caritas nihil aliud atque de segetur, vera poenitentia non fuit, non unquam a Domino impetrabit. Quod ex desinitioe ipsius poenitentia & multorum audientium pretere consentitur.

C. I

Item Ambrosius ait in quodam sermone c. Quod est poenitentia.

Poenitentia est, & mala & preterita plangere, & plangeta iterum non committere.

C. II

Mem in lib. 2. de unica poenitentia, c. 10.

Reperitur i, qui sapienter agendam poenitentiam putant, qui luxuriantur in Christo. Nam si vere agendam poenitentiam, iterandam postea non putarent: quia licet casum baptisma, ita 2 & unica poenitentia. Veniam presentem semper nos debet poenitere peccati: sed hoc delictorum leviorum. At ego f. facilius inveni, qui innoxiam servaverint, quam qui congrue egerint poenitentiam.

Reprehenditur i, qui originali est, Merito reprehenditur, qui sapienter agendam poenitentiam putant: quia luxuriantur in eis, ut sup. dist. 10. si quis post.

Locus hic, qui eo glossis incurrentes non est, etiam in apost. b. Theophylactum sic habet: ita una poenitentia, que tamen publicè agitur. Nam quotidiani nos debet poenitere peccati. Sed hoc delictorum leviorum, illa graviorum. Facilius autem inveni, &c.

C. III

Item Augustinus libro de dogmatibus ecclesie, c. 14.

Quod i poenitentia est peccatorum causa excidit, nec carum suggestionibus aditum indulgere.

C. IV

Item in lib. de vera & falsa poenitentia, c. 8.

Poenitentia b est quodam dolentis vindicta, puniens ille quod dolere commisit. & 7. c. 29. Continue dicitur est de peccato: quod declarat ipsa distinctionis vicia. Poenitere enim est poenam tenere: ut semper poenitentia ad discendo, quod commisit peccando. Poena enim poenitentia dicitur, quia que punit & vindicat quod poenitentia commisit. Illegitima poenam tenet, qui semper poenitentia quod commisit dolo.

Poenitentia i itaque est vindicta semper puniens in se, quod dolo commisit.

a Rom. 6. b Iosam. 5. c Sic incipit homilia 34. A sermone tempus. d Sup. ead. poenitentia est: e Si autem dicunt: orig. f 2. Pet. 2. g al. sicut: orig. h al. sed iterum: orig. i Facit ad hoc. Beda li. 2. q. 1. K Sup. dist. 1. I Iphorus de summo bono lib. 2. c. 10. m Dem. 4. dist. 15.

C. V. In eodem libr. c. 13. Si Apollolus a etiam peccata per baptismum dimissa continere plorat, nobis etiam super fundamentum Apollolorum positus quid preter plorare restat? quid nisi semper dolere in vita? Vbi enim dolor finitur, deficit & poenitentia. Si autem poenitentia finitur, quid relinquitur de venia? Tandem enim gaudeat, & speret de gratia, quam diu sustentatur a poenitentia. Dixit enim Dominus b: [Vade, & amplius jam non peccare.] Non dixit, ne pecces, sed, nec voluntas peccandi in te oritur. Quod quomodo servabitur, nisi dolor continue in poenitentia custodiat? Hinc semper doleat, & de dolore gaudeat, & de doloris poenitentia, si contigerit, semper doleat: & non fatis, quod doleat, sed ex fide doleat, & non semper doluisse doleat.

C. VI

Item Gregorius in asseruit c. tempus, [id est, homil. 34. Evang.]

Poenitentiam agere dignè non possumus, nisi modum quoque ejusdem poenitentia cognoscamus. Poenitentiam quippe agere est, & perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare. Nam qui sic alia deplorat, ut tamen alia committat, adhuc poenitentiam agere aut dissimulat, aut ignorat. Quid enim prodest, si peccata quis luxurie desinat, & tamen adhuc avaritiae artibus anhelat? Idem lib. 9. epist. 39. ad Theophilum.

Sunt e qui dicunt pauci temporis poenitentiam contra peccatum debere sufficere, ut iterum liceat ad peccatum redire. Recte eos pastoris primi percussit sententia, qui ait: f. [Conringit illis illud veri proverbii, canis revertens ad suum vomitum, & sus lota in volutabro luti.] Magna est enim contra peccatum virtus poenitentia, sed si quis in eadem poenitentia perseveret, & i. Poenitentiam vere agere est, commissa g plangere, & b iterum plangenda declinare.

C. VII

Item Augustinus tractatu 124. in c. 21. Ioanni.

Produciat i est enim poena, quam culpa, ne parva putaretur culpa, si cum illa finiretur & poena. Ac per hoc vel ad demonstrationem debet miseriam, vel ad commendationem labilis vite, vel ad exercitationem necessitatis patientia temporaliter hominem detinet poena, etiam quem jam ad damnationem sempiternam reum non detinet culpa. & paulo post. It Dei non est ut hominis, id est, perturbatio concitatis animi, sed tranquilla iusti supplicii constitutio.

C. VIII

Item Ioannes o aureum in homilia de poenitentia.

Perfecta h poenitentia cogit peccatorem omnia liberet sufficere. & 7. In corde eius contritio est, in ore eius confessio, in opere tota humilitas. Hæc est perfecta & fructifera poenitentia.

C. IX

Item Smaragdus in 1 expofitione regula S. Benedicti, c. 44.

Ille poenitentiam dignè agit, qui, qui commisit, sic preterita mala deplorat, ut futurum iterum non committat. Nam qui plangit peccatum, & iterum admittit peccatum, quasi si quis lavet laterem crudum: quia quanto magis laverit, tanto magis lutum facit.

C. X

Item Augustinus homil. 41.

Poenitentes m. (si tamen estis poenitentes, & non estis irascidentes) mutare vitam, reconciliamini Deo.

a Rom. 6. b Iosam. 5. c Sic incipit homilia 34. A sermone tempus. d Sup. ead. poenitentia est: e Si autem dicunt: orig. f 2. Pet. 2. g al. sicut: orig. h al. sed iterum: orig. i Facit ad hoc. Beda li. 2. q. 1. K Sup. dist. 1. I Iphorus de summo bono lib. 2. c. 10. m Dem. 4. dist. 15.

Et vos cum catena pascitis. Qua inquis, catena? [Quia a ligaveris in terra, erunt ligata & in caelo.] Audis ligaturam, & Deo putas facere impossibilia? Penitentiam agis, genia figis, & ridet, & subannas patientiam Dei? Si penitens es, penitet te: si non penitet, penitens non es. Si ergo penitet, cur facis, quod male fecisti? si fecisse penitet, noli facere: si adhuc facis, certe non es penitens.

C. XI.

Item Isidorus lib. 2. de summo bono, c. 16.
Risor est b, non penitens, qui adhuc agit, quod penitet, nec videtur Deum pollicere subditus, sed subsannare superbus, canis reverentius ad vomitum est penitens ad peccatum. Multitenuim lacrymas indefinenter fundunt, & peccare non desinunt. Quosdam accipere lacrymas ad penitentiam, & affectum penitentiam non habere consistit: quia inconstantia mentis, nunc recordatione peccati lacrymas fundunt, nunc vero reviviscencia, quae fleverat, iterando committunt. Esaias e peccatoribus dicit: [Lavamini, mundi estote.] Lavatur itaque, & mundus est, qui & praterita plangit, & fienda iterum non committit. Lavatur, & non est mundus, qui plangit quae gefit, nec tamen desistit, sed post lacrymas ea, quae fleverat, repetit.

C. XII.

Item Augustinus in libro soliloquiorum.
Inanis d est penitentia, quam sequens culpa coinguiat. Vulnera iteratum sanatur tardius: frequenter peccans & iugens vix veniam meretur. Nihil profunt lamenta, si replicantur peccata. Nihil valet veniam a malis pollicere, si mala denno iterare. Perfisse ergo in confessione: esto in penitentia fortiter confirmatus: vitam bonam, quam accepisti, tenere non desinas: propositum bonae vite conserva iugiter.

Capit hoc invenit in vocatione apud B. Augustinum: habetur autem apud Isidorum (quem citat Magister) penit eodem in diebus, sive symonius, non longe ante cap. de castitate.

C. XIII.

Item Gregorius in pastoralis, part. 3. admodum 31.
Vi e admissa plangunt, nec tamen deserunt, confidere solliciti sciunt, quia stendo inaniter se mundant, qui vivendo se nequiter inquinant, cum iudicio se lacrymis lavant, ut mundi ad fordes redeant.

C. XIV.

Item ibidem.
Vi f admissa & plangit, nec tamen deserit, penitenti graiori culpa se subicit: quia b ipsam quam stendo impetrare potuit veniam, contemnit.

C. XV.

Item ibidem.
Lavamini i, mundi estote. Post lavacrum enim mundus esse negligit, quisquis post lacrymas vite innocentiam non custodit. Lavatur ergo, & nequaquam mundi sunt, qui commissa flere non desinunt, sed rursus stenda committunt.

C. XVI.

Item ibidem.
Baptizatur quippe a mortuo, qui mundatur stertibus peccato: sed k post baptismum mortuum tangit, qui culpam post lacrymas repetit.

C. XVII.

Item in moralibus lib. 1. c. 11.
Incautum quippe bonum agitur, si ante terminum vite deferatur, quia & frustra velociter currit, qui priusquam ad metas veniat, deficit.

a Math. 16. b Sent. 4. dist. 14. c Esai. 1. d Sent. 1. bid. e Sent. 1. bid. Ansel. lib. 1. c. 42. f Sent. 1. bid. Bedain 2. Per. 1. g admissam orig. h al. quæ. i Esai. 1. k Esai. 34.

2. pars. Sed verba distinctio non ad diversa tempora, ad idem tempus referuntur: videlicet, ut tempus, quod dicitur, quia a corripit, non committat, quod advenit in futuro. Quod ex famulatu verborum ipsorum infirmitas datur intelligi potest. [Nam qui sic alia deplorat, ut tamen ab eo committat, huc penitentiam agere aut desinunt, cui ignorat.]

C. XVIII.

Item Augustinus in Enchiridion, cap. 20.
Ane cavendum e est, ne quisquam existimat, quod illa crimina, quia qui agunt, regnum Dei non possidebunt, quotidie perpetranda, & elemosinas quotidie redimenda. In melius quippe est vita mundana, per elemosinas de peccatis prateritis esse propitiatus Deus, non ad hoc emendus quodammodo, ut in libertate impune committat. Nemini enim de peccatis tantum peccandi: quamvis miserando delectat ianiam peccata, si non satisfactio congrua negligatur.

C. XIX.

Item ibid. c. 74.
Qvialt e elemosynam ordinatè dare, & elemosina opus misericordie: vestimurque dicitur a [Misericordiam tuam placens Deo.] Propter hoc commutur ut Deo placeamus.

Antea capit hoc citatur ex libro Gregorii. hinc non est ex B. Augustino: quem citat Magister, & in libro Isidori Telesmum IV. c. 9.

C. XX.

Item ibidem. c. 77.
De quotidianis e, brevioribus, levioribusque peccatis sine quibus hanc vitam non ducitur, quosdam tunc fidelium satisfactio. Eorum est enim dicitur nosse qui es in caelis, qui iam taliter & pauperati sunt ex aqua & Spiritu Sancto. Delectatur oratio minima, & quotidiana peccata delectat, & videtur vita fidelium foletat etiam gela, sed peccata in melius mutata discedit, si quemadmodum dicitur, [dimitte nequis debita nostra, quantum tibi defuit, quæ dimittantur: ita veraciter dicitur] & nos dimittimus debitoribus nostris, [id est] qui dicitur: quia & ipsa elemosyna est, remanens peccati, nisi ignoscere.

C. XXI.

Item Pius Papa, epist. 2.
Nihil prodest b homini jejunare, & curare religionis bona agere, nisi mens ad magistram vocetur.

3. pars. Ex persona huiusmodi penitentiam intelligitur: [Iste penitentiam dicitur agere, qui] magis agitur: [Penitentes, &c.] Item Isidorus: [Iste est penitens, qui] ut illud Esaias: [Lavamini & mundi estote, &] hinc soliloquiorum: [Inanis est penitentia, &c.] Gregorius: [Iste admissa plangit, &c.] [Digne agitur] illud autem Augustinus: [Proferatur, &c.] non facit penitentem, sed fructum penitentiam conferendum creditur, & rationis dicitur intelligitur, qui apud quosdam penitentiam dicitur.

C. XXII.

Unde Augustinus scribit ad Macedoniam epist. 34.

Qvamvis s caute & salubriter provoluntur, & ecclesia concedatur, ne medicina vilius minus agrotis, quæ tanto magis salubris est, quanto agrotis.

a Sent. 1. sup. ad penitentiam. b Sent. 1. bid. c Trp. 1. c. 129. d Esai. 30. e Sent. 4. dist. 14. f Math. 5. g parti tali, orig. h Isai. 1. i Isai. 1. nihil prodest. Sentent. 2. dist. 14. & dist. 14. Sup. Sent. 2. dist. 22. i Sup. dist. 30. quosdam Sent. 1. cap. 24. k al. illis.

Magnum enim peccatum magna indigebat misericordia. Vnde jungit, & dicit: [Multum lava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me: quoniam iniquitatem meam ego agnosco, & delictum meum contra me est semper. Tibi soli peccavi. [Rex enim erat a, alium non timebat. Et malum coram te feci, ut justificeris in sermonibus tuis, & vincas, cum iudicaris.] Conclufio enim: Deus omnia sub peccato: ut omnibus misericordetur. Tantumque proficit, ut dudum peccator & poenitens tranfuerit in magiftrum, & dicit: [Docebo à iniquos vias tuas, & impij ad te convertentur.] Confeflio enim, & pulchritudo coram eo: ut qui fua confeflus fuerit peccata, & dixerit: [Putruerunt & corruptæ funt cicatrices meæ: à facie infipientiæ meæ] fœditatem vulnecum in fanitatis decorem commutet.

C. XXIII.
De omnibus poenitentiam in epistola ad Rufinum de poenitentia.
Episcopus cedit iustus, & resurgit k. Si cedit, quomodo iustus? Iustus, quomodo cedit? sed iusti vocabulum non dicitur, qui per poenitentiam semper resurgit. Erant i soli septies, sed septuagies septies delinquentes: & conuertuntur ad poenitentiam, peccata donantur. [Cuius plus dimittitur, plus diligit.]
Dei quoque poenitentiam, adulterij simul & homicidij vitium impunita.

C. XXIV.
De omni poenitentiam in libro Hieronymi.
Tunc poenitentiam peccatoris offendit psalmus. Inquit gestinas, quando ingressus est David: ad iherosolimam. Vnde ait: [Et à Nathan propheta meo compes, respondit, dicens: [Peccasti] statimque miserere: & Dominus abs te abstulit peccatum.] Sic ad iherosolimam misit: & tamen conuertit magnum misericordiam tuam: & secundam multum dicitur, misericordiam tuam dele iniquitatem meam.]

a. d. l. c. 1. b. d. l. c. 2. c. d. l. c. 3. d. l. c. 4. e. d. l. c. 5. f. d. l. c. 6. g. d. l. c. 7. h. d. l. c. 8. i. d. l. c. 9. k. d. l. c. 10.

C. XXV.
Item Ambrosius in epistola David, c. 2.
Ille Rex tantus, ac potens, ne exiguo quidem momento manere penes se delicti passus est conscientiam: sed pramatura confessione, atque immenso dolore reddida peccatum suum Domino. & dicit: [Denique à Dominum dolor intimi movit affectus, ut Nathan diceret: [Quoniam poenituit te, & Dominus tranfuit peccatum tuum.] Maturitas itaque venit profundam Regis fuisse poenitentiam declaravit, quæ tanti erroris offensam tranfduxerit. & f. Sancti qui consummate pium certamen gestunt, & currere cursum salutis, sicubi foris ut homines corruunt, nature magis fragilitate, quam peccandi fœbidine, aciores ad currendum resurgunt, pudoris stimulo majora reparant certamina: ut non solum nullum attulisse existeretur lapsus impedimentum, sed etiam volucitatis incentiva cumulasse. Ergo si certum non solvit cursus eum aliqui forte ceciderint, non luctantium contentio, sed inoffensa manent certamina: quin & plerique post unum aut alterum lapsum gratia majora revertunt: quanto magis agnitionem pietatis ingressi non debent unius prolapfionis offensione ceteri: cum beatus sit, qui se potuerit reparare post lapsum? & f. cap. 4.
Quod peccavit, condonatum est: quod supplicavit, correptionis: lapsus communitis, sed specialis confeflio. Culpa itaque incidisse naturæ est, delecte g. virtutis. & f. c. 2. Peccatum aut donatur, aut deletur, aut tegitur. Donatur per gratiam, deletur per sanguinem crucis, tegitur per charitatem: similiter & iniquitas, quæ æstimatur habitudo mentis iniusta: licet Ioannes in epistola eum qui fecerit peccatum, & iniquitatem fecisse dixerit, sicut habemus scriptum [Omnia, h qui facit peccatum, & iniquitatem facit:] peccatum est iniquitas, quia in peccato ipso iniquitas est. Tamen, ut nobis videtur, peccatum: est opus iniquitatis: iniquitas autem operatur culpam, aut delictum. Prius est ergo, ut ipsa iniquitas deletur, excidatur radix & seminarium peccatorum: mala tollantur radix, ne malos fructus ferat: aboleatur erroris omnis affectus, universa iniquitatum genera tollantur. Itaque quemadmodum intrans in animam sapientis disciplina imprudentiam tollit, & scientia ignorantiam, sic perfecta virtus iniquitatem, & remissio peccatorum delet omne peccatum.

C. XXVI.
Item in eod. lib. c. 7.

Ilud è verò à quàm mirabile est, quòd Angelo ferientem plebem se obulit David dicens: [Ges iste, quid fecit? fiat manus tua in me, & in domum patris a. d. l. c. 1. b. d. l. c. 2. c. d. l. c. 3. d. l. c. 4. e. d. l. c. 5. f. d. l. c. 6. g. d. l. c. 7. h. d. l. c. 8. i. d. l. c. 9. k. d. l. c. 10.] orig.

a. d. l. c. 1. b. d. l. c. 2. c. d. l. c. 3. d. l. c. 4. e. d. l. c. 5. f. d. l. c. 6. g. d. l. c. 7. h. d. l. c. 8. i. d. l. c. 9. k. d. l. c. 10.

met.] Quo factio statim dignus sacrificio iudicatus est, qui absolutione existimabatur indignus. Nec mirum, si tali sua oblatione pro populo peccati sui adeptus est veniam, cum a Moyses offerendo se Domino pro plebis errore, etiam plebis peccata deleverit. Texit igitur peccata sua, an non? Sed quis hoc neget, cum hic ipse docuerit b. Prophetam, quod remittantur iniquitates, regantur peccata, non imputentur a Domino? Peccatum remissum sibi esse docuit, sicut scriptum est: [Delictum e meum cognosco, & iniquitatem meam non operui. Dixi, pronuntiabo adversum me iustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem cordis mei.] dixit: (pronuntiabo) & veritatem pronuntiavit, dicens: (iniquitatem meam ego agnosco) remissum est ei omne peccatum? licet specialiter de hoc & a Nathan Propheta respondit (& Dominus transiit peccatum tuum.) Ergo remissionem meruit iniquitatis, & texit charitate, atque operuit peccata sua, & texit operibus bonis, nec imputandum est ei peccatum, quia non fuit in eo dolus malitiae, sed lapsus erroris: deinde e, quia non fuit improbitatis actus, sed umbra mysterii: & tamen confessus est delictum suum, agnovit iniquitatem, vidit lavacrum, & vidit, & credit: dilexit multum, ut nimia charitate tegere quemvis posset errorem.

c. pars. Ecce cuius penitentia hic commendatur, cui etiam venia per Prophetam data monstratur, quam graviter postea deliquerit, populi multitudo prostrata ostendit. Achab quæq; (ut Hieronymus contra Iovinianum scribit) Rex impiissimus, ut sententiam Dei subterfugeret, & reverso domus eius differret, in posteris, seipsum impetravit, & sic.

C. XXVII.

De quo ad eundem Rusticum g. scribit idem Hieronymus, dicens.

Achab b. Rex impiissimus vineam Nabuthæ cruciate possedit, & cum Iezabel non tam conjugio sibi, quam crudelitate conjuncta, Helix increpatione corripitur: hæc dicit Dominus: [Occidisti & possediti] & iterum: [In loco, in quo linxerunt canes sanguinem Nabuthæ, ibi lincunt sanguinem tuum. Et Iezabel canes comedent ante muros Iezabel. Quod cum audisset Achab, scidit vestimenta sua, & posuit saccum super carnem suam, jejunavitque & dormivit in cilicio. Factusque est sermo Domini ad Heliam, dicens: quoniam reverentus est Achab faciem meam, non inducam malum in diebus eius.] Vnum scelus Achab & Iezabel: tamen conversio ad penitentiam Achab, poena differtur in posterius: & Iezabel in scelere perferens, presentis iudicio condemnatur.

C. XXVIII.

Item Joannes Chrysostomus de reparatione lapsi, (epist. 3. ad Theodorum lapsum.)

Talis, & mihi crede, talis est erga homines pietas Dei, nunquam spernit penitentiam, si ei sincere & simpliciter offeratur. Etiam si ad summum quis perveniat malorum, & inde tamen velit reverti ad virtutis viam, suscipit, & libenter amplectitur: facit omnia, quatenus ad priorem revocet statum: & quod est adhuc praestantius & eminentius, etiam si non potuerit quis explere omnem satisfaciendi ordinem, quantumcumque tamen, & quamlibet brevi tempore gestam non respuit penitentiam: suscipit etiam ipsam, nec patitur quamvis exiguae conversionis perdere mercedem. Hoc enim mihi indicat Elias, / ubi de populo ludæorum talia quædam dicit: (propter peccatum modicè conturbavi eum, & percussivum, & averti faciem meam

a Exod. 32. b Psal. 31. c Psal. 50. d 2. Reg. 21. e ad demig. non fuit. f Lib. 2. g Epist. ad Rusticum. h 3. Regum 21. i conversus. j orig. al. conversi. k Senten. 4. dist. 14. l Eisa. 57. apud 70.

ab eo: contritus est, & ambulavit in cineribus, & consolatus sum eum.) Evidentius autem ostendit testimonium dabit etiam Rex ille impius, qui captivum suum quidem pradam uxoris nequitia quaerit: sed turbatus ipsius scelere immanitate peccatoris, & circumdatus, facinus suum flevit, atque ita erga se circumdatus misericordiam provocavit, ut à cunctis eum aboleret peccatis. Sic enim ait Deus ad Heliam: [Vidisti, quomodo peccatus est Achab, & factus mea? quia factus confessus meo, non inducam malum in diebus eius.]

g. Verso hæc, licet nonnulli dixerint de se, quod anno LXXXIII. Chrysostomus opera exercens fuerit, non tamen longè distat verbum Græcæ. Exat enim hoc opusculum manserit in bibliotheca Vaticana.

C. XXX.

Item Gregorius in homilia decima super Ezechielum, in extremis.

Sicut b. Achab Rex iniquus à Propheta reprobatus, cum contra se divinam sententiam audisset, penitentiam & magno moerore deprehensus est: ita ut Propheta à Domino diceret: e [Nonne vidisti Achab humilians coram me? Quia igitur mei causa humiliatus est, non inducam malum in diebus eius.] In quibus Dominus bis pensandum est, quomodo ei in electis suis mansuetudinis placeat, qui amittere timeant Deum, & se reprobis penitentia placuit, qui timore perterritus sensu secularium: aut quomodo ei grata sit ipsorum fides, pro culpis in eis, qui placent, si hæc ad se placuit, & in eis, qui displicebant.

Nirvita d. quos, quos Dominus in Evangelio committentem egerunt in predicacione Iona, & ex misericordia minus indulgentiam concessit, subversis, uterque fides meruerunt. Sed qualiter post acceptam veniam Achab, textus libri Regum declarat: de quo etiam scribit e. Hieronymus, quod Iezabel uxor ejus, cuius insulam ab eo dicitur, jus convertit, & unius sacrilegi excohibentem fuit, & in penitentia ejus revocavit affectum.

C. XXXI.

De Nirvita autem in præmis Iona fuit Hieronymus.

Sicut ait Herodotus, Nimive à Rege Medorum Iona facta est, regnante f. apud Hebræos Iona. Iona præ illam predicante Iona ex penitentia meruit remitti, sed quia postea ad vomitum rediit, ex ira Dei factus fuisse.

C. XXXII.

Item in g. prolog. Niam.

Nam Prophetam ante adventum Regis abscis, qui popularem Israel capivum in suam regnum transfulerat, fuisse Hebræorum traditio confirmat, quidem in fine hujus lectionis prædicti Regis ab eodem Propheta annuntiare monstratur. Sed cum paterator Ninive, Iona interitum civitatis prædicavit, divina ira denuntiavit interitum sustinere, & impietatis penitentiam egissent accepta, misericordia gravioribus se criminibus impulerunt, de causa memoratus Propheta Spiritu Sancto gloriatus, cium Dei annuntians, ita est locutus. [Deus d. misericordiam ulciscens Dominus est.]

7 pars. Item, quod frequenter vana penitentia prædicatur, statat Augustinus in libro i. de penitentia, f. in fine, quod prædara heretico, qui peccatis post baptismum simul carere ceabant utilem esse penitentiam.

C. XXXIII.

A dhuc instant perfdi, qui sapienter plus, quod sperant, non forbit, sed excedentes morantur.

a 2. Reg. 21. b Sic. orig. & exempto. c 2. Reg. d Iona 2. e Lib. de Nabuthæ Hieronymus. f. Hieronymus. g Inter opera B. Hieronymi. h Niam. i. l. lib. de vera & falsa penitentia. k Senten. 4. dist. 14.

enim, est a semel peccatum post baptismum va-
 deat poenitentia, non tamen saepe peccantibus prode-
 re iterata: aliquo remissio, ad peccatum esset incita-
 tio. Dicunt enim, quis non semper peccaret, si redire
 semper posset? Dicunt enim Dominum incitatore[m] ma-
 gis, si semper poenitentibus subveniret, & etiam ei placere
 peccata, quibus semper praesto est gratia. Errant autem:
 uno cogitat ei multum peccata displicere, qui sem-
 per praesto est delectare. Si enim ea amaret, non ita
 saepe delictuere, sed conservaret, atque, ut sua munere,
 foret. Semper desinit peccata, quae invenit, ne-
 solatur quod creavit, ne corruptum quod amavit. Su-
 amas occasionem hypocritarum isti ex factis Domini. Quem
 etiam cecum b bis illuminavit? quem leprosum bis
 curavit? quem mortuum bis suscitavit? non Laza-
 rum, quem e dilexit, non filium viduae d quem misero-
 cordiam reddidit, non filium dissipatorem legitur bis
 salutem non filium Abraham bis a demonio liberasse.
 In illa persona iteravit factum, docens, ut ajunt, non
 saepe Dominus fieri remedium. Dixit e mulieri: [Va-
 de haeplius noli peccare, ne deterius aliquid tibi con-
 tingat.] poenitentiam penam, non amplius veniam.
 ¶ Quis f autem multos cecos & diverso tempore
 illuminavit, & multos debiles confortavit, ostendit
 se diversis illis eadem saepe peccata dimitti, ut quom-
 pra laudat leprosum, alio tempore illuminet e cec-
 cum. Ideo etiam tot sanavit h febricitantes, tot lan-
 guis, nec claudos, cecos, & aridos, ne desperet de se.)
 peccata: ideo non scribitur aliquis nisi semel sanatus,
 ut quippe timeat mergi i peccato. Videmus adhuc
 quosdam in ecclesia saepe febricitantes, saepe langu-
 dantes, saepe passionibus captos, saepe liberari: ut appare-
 at toties opus misericordiae, quoties confessio fit poeniten-
 tiae. Quomodo enim corpus, quod vilis est, & ab ipso
 demum saepe sanatur, & animam digniorem, & re-
 & non sanis, sed male habentibus opportunum. Sed
 quibus hic medicum, qui malum iteratum nesciret cu-
 rare? Medicum enim est centies infirmum visitare,
 centies curare. Qui curas minor, est, si aliis possibi-
 lia ignorat, memor est suis, qui dicit: [Nolo i mor-
 tem peccatorum, sed ut convertantur, & vivat.] Quem
 enim peccatorum excludit? Et quod omnibus pro-
 mulis indulgentiam, aliis quoque promissum fuerit de-
 clarat. [Qui se confessus fuerit coram hominibus] id
 est, coram quocumque, & quotiescunque peccator,
 equis quoque coram, etiam si fuerit sacerdos [confitebor
 & ego coram patre meo.] Nam [qui se invocavit
 nomen Domini, id est, qui invocaverit eum ad se, ser-
 vabitur, non contradicendo, ut forsitan saepe fecit, (o-
 minis] id est, quicunque fit ille peccator [salvus erit].
 Quomodo enim animam hie promissum saturavit bonis, et-
 iam i seculum g in tenebris, & umbra mortis, nul-
 lum culpam animam. Hunc magistrum intellexerat
 discipulus ille, qui Corinthios r per epistolas suas vo-
 luit corrigere, & ut ipse testatur, ter in literis suis eos
 corripuit. Oportebat enim ut quoties videret eos cade-
 ras, quod erat eorum refugere. Memor enim erat il-
 lum, quod erat eorum f remiserit peccata, remit-
 tere eis.) Sumus autem & primos patres, & in o-
 mnium tempore ecclesiam Dei semper, usque septuagies
 nullatenus illi ab ecclesia Dei conamittere. Quam po-
 tatem se ecclesiam credere, quae constituit se saepe pec-

care. Negant enim veritatem seducti i, qui a se ab-
 que peccato audent iactare. In b multis enim offendi-
 mus omnes: nec infans unius diei abique peccato super-
 terram esse potest. Quapropter eliminandus est ab ec-
 clesia iste error, qui unquam poenitentibus negat indul-
 gentiam. Non enim inquiris, quid Apostolus e ienferia,
 qui dixit [nihil mihi conficius sum, sed non in hoc iustifi-
 carus sum.] Sciens enim & iustus peccata solere continge-
 re, non se confirmabat abique peccato, qui se novit in-
 dissolubili vinculo charitatis Christo conjunctum. Nisi
 enim sciret saepe iustus ad veniam venire, quomodo dubi-
 taret se peccare, qui se sciebat Spiritum Dei habere, & in-
 tentione mundissima ei servire? Cur e enim Dominus
 Petri pedes lavisset, & ecclesiam hoc idem docuisset, nisi
 quia [quoniam e quotidiana est offensio] oportet, ut quo-
 tidiana sit remissio? Cur docuisset f orantes dicere [di-
 mite nobis debita nostra] nisi ipse misericors perleverat,
 qui nos ab hac petitione non vult deficere?

¶ Seducti i In originali est, in se esse. & videtur indicari
 locum in epist. Joan. 1. c. 1. sed ob glossam non est mutatum.

C. XXXIII.
 Item Augustinus ad Macedonum, epist. 14.

IN tantum g hominum iniquitas aliquando progro-
 ditur, ut etiam post aditam poenitentiam, post altaris re-
 conciliationem, vel familia, vel graviora committant.
 Et tamen Deus facit etiam super tales oriri solem suum:
 nec minus tribuit, quam antea tribuerat largissima mu-
 nera vitae & salutis, & quamvis eis in ecclesia locus hu-
 millima poenitentiae non concedatur, Deus tamen super
 eos poenitentiae suae non obliviscitur. Ex quorum nume-
 ro si quis nobis dicat: [Aut date mihi eundem iterum
 poenitendi locum, aut desperatum me permittite, ut si-
 ciam quidquid libererit, quantum meis opibus adjuvato,
 & humanis legibus non prohibeat in fortis, omnique
 luxuria, damnabili quidem apud Dominum, sed apud
 homines plerisque etiam laudabili: aut, si me ab hac ne-
 quitia revocatis, dicite, utrum mihi aliquid profit ad vi-
 tam futuram, si in ista vita illecebrosum voluptatis,
 blandimenta contempsero, si libidinum incitamenta
 frastuero, si ad castigandum corpus meum multa mihi
 etiam licita & concessa subtraxero, si me poenitendo ve-
 hementius, quam prius excruciavero h, si miserabilius
 ingenuero, si severo uberius, si vixero melius, si paupe-
 res sustentavero largius, si charitate, quae operit multitu-
 dinem peccatorum, flagravero ascientius, quis nostrum
 ita desipit ut huic homini dicat, nihil tibi ista proderunt
 in posterum: vade, saltem vitae huius suavitatis perfrue-
 re? Avertat Deus tam immanem sacrilegii i demen-
 tiam.]

¶ Locupletatum est duobus locis caput hoc ex originali.
 ¶ De poenitentiam] Apud B. Augustinum sequitur, cap.
 quatuordecim, super ead. dist.

¶ pars. Sive autem qui dicat primam tantum poenitentiam
 post baptismum utilem esse, non sequentem, sive concedat qui ul-
 tima tantum veniam daret, non procedenti, semper tamen auctori-
 tati adversatur, quae saepissime veniam poenitentiae repromittit.
 Quae autem sit vera poenitentia, cui venia nunquam negatur, &
 quae sit falsa, cui nunquam indulgentia promittitur, Adamantius
 & Ilychius, super Leviticum k reserant.

C. XXXIV.

I Nter haec hieum, qui oblati fuerat, exactum, & c.)
 Non peccare, solius Dei est: emendare, sapientis.
 Sed raro invenias, qui se corrigat. Rara confessio pec-
 catorum, rara poenitentia. Repugnat natura & verecundia,
 quia obnoxia est culpa omnis caro, & quisque exube-
 scit peccatum confiteri, dum magis praesentia cogitat.

¶ Iac. 5. b Job. 14. ex 70. c. 1. Cor. 4. d. Iac. 13. e ab-
 est ab orig. f Marth. 6. g Sent. 4. dist. 14. h al. excutavero.
 i al. facilligant. k Gloss. ord. in c. 20. Levitici. Simile in c. 20.
 in Leviticum, ex scripturis Graecis, praefatus Origene.

a. uel] sup. b. Iac. 5. c. quem primo dilexit.] origin.
 d. Luc. 11. Marth. 6. e. Iac. 1. f. Rom. 1. g. Illumi-
 natus] sup. h. Iac. 1. i. Iac. 1. j. Mar. 2. k. Mar. 2.
 l. Epist. 1. m. al. excutavero. n. Mar. 2. o. Iac. 1. p. P. Sal.
 q. Iac. 1. r. Iac. 1. s. Iac. 1.

quam futura. Vult Moyses peccati vacuum reperire a-

q in hoc & sequenti capite afferuntur verba ipsa glosa ordi-
naria: quæruis multa sint accepta ex Origene, Adamantio, &
Miche.

C. XXXV.

Item Michius lib. 2. ad e. re. Levitic.

Inter hæc hircum, qui oblatu fuerat, & cate-

a al. gusa. b al. pinatur. c al. fessius. d al. sanctu
sanctorum. e al. male sana. f veralestis. f Lev. ib. g Mar. 1.
h Luc. 22. i Deut. 4. k Math. 27. l al. f. offert. m al. offerunt.
in Luc. 4. n lra glosforden. o Levit. 12.

gerit personam Christi. Exultum reperit: quæ ut

C. XXXVI.

Item Ioannes os aureum: homilia p. 1. n. epist.
la ad Hebræos.

Iudas d. penituit, sed male: laqueo narque se

C. XXXVII.

Item Ambrosius in lib. 2. de penitentia. et

In b. salicibus, inquit, in medio ejus

a Sup. r. b Flebr. 10. c al. r. p. d Mar.
e Genes. 27. f Genes. 4. g Gen. 4. h Mar.
bismissa. i Psalm. 136. k Isidom. l ad Rom.

¶ Poenitentiam pacis In multis vestris legitur, poenitentia, & pacis in originali ante impresso, patientiam pa-

¶ Fides non defertur In aliquo manuscripto est, fides non defertur in vestris B. Ambrosii operum editionibus, fides defertur: in recensore Parisiensi, fides defertur.

¶ Vigetia In nonnullis vestris legitur, urgetur, cum capto non credit.

C. XXXVIII.

In Hieronymus super Mattheum ad c. 27. Nam si iuda profuit egisse i poenitentiam, per seculum seculi corrigere non potuit. Si b quando fuerit sic peccat in fratrem, ut emendare valeat, quod poenitentia, potest ei dimitti: sin autem permanent opera, iustitia voce assumitur poenitentia. Hoc est, quod in ultimo c de eodem infelicissimo Iuda dicitur: (& oratio eum facta peccatum:) ut non solum emendare nequeverit poenitentia nefas, sed proprii homicidii seculum addidit.

¶ In gl'ia poenitentiam Sic in gl'ia, ex qua videtur sumptum que hoc: sed apud B. Hieronymum & Magistrum, sera poenitentia: quod eodem vero Magistrum, paulo post, legitur de eam, emendare non valeat.

C. XXXIX.

In Leo Papa in d. sermone, qui incipit, (Inter omnia), id est, tertio de passione Domini.

¶ Quoniam omnibus o Iuda, & infelicio extitit: Quoniam non poenitentia revocavit ad Dominum, sed desperando traxit ad laqueum. Expediastes consummationem criminis tui, & donec sanguis Christi pro omnibus fundetur peccatoribus, informis lethi suspensionem distulisses.

¶ pass. Hoc exortatoribus, qua se vera, qua falsa ostenditur poenitentia, & in secula indulgentia dari probatur: in quo illorum sententia destruitur, qua eam, qui pluribus meritis fuerit poenitentia, sicuti unum delicti poenitentia, ejusdem veniam confert: qui a Domino sine aliter poenitentia. Quod etiam multis auctoritatibus probatur. Quorum prima est illa Nason e Prophetis: (non peccabit f Deus his in idipsum.) Sed quem factum peccatum, Deum iudicat, cuius personam in ecclesia gerit. Qui ergo a seculis sine pro peccato poenitentia, non iterum pro eodem peccato a Domino iudicatur.

C. XL.

In Gregorius super Bechthelen, hom. 10. Luit & Dominus super unam civitatem, & super aliam non placuit: & eandem civitatem ex parte compliciti, & ex parte aridam relinquit. Cum ille, qui proximum odit, ab aliis vitis se corrigit, una eademque civitas ex parte compluitur, & ex parte arida manet: quia sunt, qui cum quidam vitia reserant, in aliis graviter peccantur.

¶ In ista forma verborum B. Gregorius est in gl'ia ordinaria ad c. 4. Aeterni, non tamen eadem omnino.

C. XLI.

In Ambrosius in 11. oratione h. Psalms 111. Prima consolatio i est, quia non obliviscitur misericordiae tuae, secunda per punitionem i, ubi, est fides a de-

¶ Poenitentiam Antea legitur, compunctionem. Evidentem est in gl'ia ordinaria, (cujus caput hoc est summa quatuor) et magis utroque vni sententia B. Ambrosii: cuius tamennon licet in quoque praestat accurate legere.

¶ Gl'ia in d. b. d. ad eundem locum, Sentent. 4. distm. 31. b. ad d. c. Psalms. d. Gl'ia, ord. ad cap. 27. ad Mattheum c. Nason c. 27. f. al. vindicabit. g. Sententia, ad d. 11. Ambr. h. sermone 11. i. Gl'ia, ord. ad d. 11. Luit.

¶ Fides In gl'ia additur, id est, conscientia debita & sic declarat Gratianus infra c. quarat.

¶ Item opponitur de Hieronymo 2, qui super Nason sentire videtur, quod si fidelis i adulterando interficeretur, de adultero non impunitus a Deo puniretur. Item, si illa satisfactio non fuit, quam in adulterio videtur pro homicidio obtulit, cum adulterii eum poenitentia, utriusque poenitentia imponenda erit: quod a vatum alio modo ecclesiastica probatur consuetudine, qua pro b eodem peccato (nisi recitatum fuerit) nulli: hie poenitentia non praestatur, non solum praesens probatur auctoritatibus Hieronimi, Adamantii, Gregorii, Augustini, Samarogdi, Isidori: verum etiam alia auctoritate, ejusdem Augustini in libro de c. poenitentia.

¶ Fidelis Sic est emendatorum ex aliquo vestris, B. Hieronymo, & Magistro. Nam antea legitur, infidelis, quemadmodum etiam infra ead. c. quarat. & c. igni.

C. XLII.

Ait enim.

¶ Sunt plures, quos poeniter peccasse, sed non omnino, reservantes sibi quaedam, in quibus delectantur: non animadvertentes Dominum simul & furdum & mutum a daemone liberabile: per hoc docens nos, nunquam nisi de omnibus sanati. Si enim velle ex parte peccata reservari, habenti septem daemonia, manente uno, proficere poterat sex expulsi. Expulsi autem septem, ut omnia crimina simul ejicienda doceret. Legionem a aurem ab alio ejiciens, neminem reliquit ex omnibus, qui liberatum possideret: ostendens, quod etiam si peccata sint mille, oportet de omnibus poenitere. Laudatus est enim Dominus, quando eiecit f daemone locutus est mutus. Nunquam aliquem sanavit, quem omnino non liberavit. Totum enim hominem sanavit in sabbatho: quia & corpus ab infirmitate, & animam ab omni contagione liberavit, indicans poenitentem oportere simul dolere de omni crimine orto in anima, & corpore. Scio enim Deum inimicum omni criminoso. Quomodo ergo, qui crimen reservat, de alio recipit veniam? Sine amore Dei consequeretur veniam, sine quo nemo unquam invenit gratiam. Hostis enim Dei est, dum offendit perseveranter. Quaedam enim impietas infidelitatis est, ab illo, qui iustus, & iustitia est, dimidiam sperare veniam. Iam enim foret si sine poenitentia inveniret gratiam. Poenitentia enim vera ad baptismi puritatem confidentem conatur adducere. Rescendem poenitens, quidquid fordium post purificationem contraxit, oportet ut abluit, saltem lachrymis mentis. Sed satis durus est, cuius mentis dolorem oculi carnis nequeunt declarare: sed sicut culpabiliter se durum, qui desit damnis temporis, vel morte amici, & dolore peccati lachrymis non offendit. Non itaque est, ut quis excuset se non habere fontem lachrymarum, qui nonnunquam lachrymis offendit dolorem temporalium. Quem ergo poenitet, omnino poenitet, &c.]

¶ 10 pars. Auctoritati illa Nason Propheta: (non h iudicabit Deus his, &c.) non indistincte ostendit omnia, qua temporaliter puniuntur, non ultretur a Deo punienda. Quamvis enim Sodomitas, & Aegyptios, Israelitas in exilio super eandem locum dicit Hieronymus temporaliter a Deo punitos, ne in aeternam punirentur, non tamen de omnibus generaliter hoc intelligendum est: aliqui enim scelerose optandura esset, ut caestis fulmine percussus, aut aquis submersus, aut a serpente videretur pro peccato suis divinitus interire, ut aeternis cruciatibus brevi-

¶ Sent. 4. distincti. 11. b. infra ead. c. quarat aliquos, & c. igni, supr. 23. quae 3. quid ergo. c. In lib. de vera & falsa poenitentia, cap. 9. Sent. 2. dist. 15. d. Matth. 12. e. Marc. 9. f. Matth. 9. g. al. indulgentiam. h. supr. dist. 1. de poen. cap. quatuor ergo. d. m. g. dist. 27. supr. secleratores.

et momentanea pena terminaret. Illud etiam Apostolo falsum esse, quod de profectu in deserto in epistola ad Hebraeos a scribis ait: [propter incredulitatem suam non intraverunt in terram promissionis.] Vbi probatur, quod sicut merito sua infidelitatem requiem illam auferunt, ita propter eandem infidelitatem, veram requiem aeterna beatitudinis nullo modo intraverunt. Intellegitur ergo illud Hieronymi de his tantum, qui inter ipsa flagella penitentiam egerunt: quam, si breuiter, et momentaneam, iam non respicit Deus: sicut et illud b. Propheta [non iudicabit Deus his in idipsum] de his tantum intelligi oportet, quos praesentia supplicia in metu conuincunt: super quos non confurget duplex tribulatio. Qui autem inter flagella duriores d. & deteriores fuerit, sicut Pharaon, qui flagellatus a Domino, durior factus est, praesentibus aeterna conuincitur, ut temporale supplicium sit eius aeternae damnationis initium.

C. XLIII.

Unde Augustinus in canticis Deuteronomii.

Ignis succensus est, &c.] Hoc est, vindicta hic incipiet & ardebit usque ad extremam damnationem.

Hoc contra illos notandum est e, qui dicunt [non iudicabit Deus his in idipsum.] ad omnia pertinere flagella: quia quidam hic flagella emendantur, alii & hic, et in aeternum puniuntur: sicut Antiochus & Herodes. Quod autem super eundem locum de adulteris fidei Hieronymus sentire videtur, ex eisdem verbis falsum esse probatur. Exemplo enim illius, qui Israhelitis male dixerat, et qui ligna in sabbato collegerat, ostendit parua peccata breuibus et temporalibus suppliciis purgari, magna vero delicta et aeterni supplicii reservari.

C. XLIV.

Att enim in primis capite Naum.

Quærat f. hic aliquis, si fidelis deprehensus in adultério decollatur, quid de eo postea fiat. Aut enim punietur, & falsum est hoc, quod dicitur: (non vindicabit Dominus his in idipsum in tribulatione): aut non punietur, & optandum est adulteris, ut in praesentiarum breui & cita poena frustrentur cruciatus aeternos. Ad quod respondemus, Deum, ut omnium rerum, ita suppliciorum quoque scire mensuras, & non praeniri sententia iudicis, nec illi in peccatorem exercenda dehinc poena auferri potestatem, & magnum peccatum magnis, diuturnisque luctu & cruciatibus: si quis autem punitus sit, ut ille in lege b, qui Israhelitis male dixerat, & qui in sabbato ligna collegerat, tales poena non puniri: quia culpa leuis praesenti supplicio compensata sit.

Illud autem Gregorius: [Psalms i Dominus super iniquam ciuitatem, &c.] non ad criminum veniam, sed ad eius referendum est detestationem: ut idcirco parvi ciuitatis dicatur esse completa, quia crimen, quod dilexerat, detestari incipit, non quod eius veniam consequatur. Crimini autem detestatio plura vocatur, quia ex fide diuina gratia cordi nostro infillatur, ut rei sic quisque, ad veram penitentiam perveniat: aut eo minus a Deo puniatur, quo diuturniore delectatione peccati majus sibi supplicium accumulasset. Si vero ad indulgentiam criminis plura referatur, Evangelica sententia contraire videbitur. Si enim propter fratrem odium, etiam que dimissa sunt, replicentur ad poenam: multo magis, que non sunt dimissa, ad vendictam reservari probantur. Item si secundum Augustinum k arbor sua voluntatis non potest inchoare novam vitam, nisi penitentiam cum veteri vite, quomodo ad novitatem indulgentiae pervenies, qui odii venustatem non deposuit? Ad detestationem

a Heb. 3. b Naum 1. c al. vindicabit. d Supra 23. qu. 5. hoc tamen. Sententia in glossa ordin. Deuteronomus 32. et apud beatum Gregorium Moral. lib. 17. cap. 12. e Isidorus de summo bene, lib. 3. cap. 2. f Sententiarum ibidem. Supra 23. quæst. 5. quid ergo 6. quærat. g al. orig. h Num. 23. i supra cap. 1. iug. Sent. ibid. k Supra, dist. 1. str. 5. iug.

ergo criminis, ut dictum est, non ad eius indulgentiam poena pertinet probatur. Item illud a. Ambrrosius, Et si falsus peccator satisfaci, non de ea fide intelligitur, de qua dicitur, b. [Nihil ne operibus mortuus est:] sed de ea de qua Apostolus c. [Nihil me, quod non est ex fide,] id est, omne quod sit mortuus peccatum (peccatum est). Deest ergo fides, cum non habet mortuum peccati. Sed quis delicta omnia nullis d. intelligit, etiam de peccatis in homine, cujus non habet conscientiam. Tunc i. postulat e ait: [Nihil malis conscientiam facit, sed non malis conscientiam.] Cuius ergo peccati deest conscientia, illius poena f. non referatur, satisfaci, et reuocatur exarationem. Quod autem dicitur iug. [si satisfactio illa fuit, veniam impetravit:] non potest non fuit, adhuc sitis poena impendenda est, non potest exarationem, satisfactio namque, est, dum ipse causa peccati exarationem, satisfactio aditus non indulget, sed eius fructus impenditur, impeditus peccato, quod non desinit: penitentiam namque eius penitentia fuerit subsistens: sicut ad iterum accedens regenerationis sacramentum accipit, non enim Christo renascitur: renascitur autem virtute sacramentum, perperat, cum filius illa de corde suo reciperet veteri penitentia.

C. XLV.

Sicut etiam Augustinus scribit in libro g de penitentia.

Plum est credere, & nostra fides expoluitur, & gratia Christi defunctur mala priora in honore iam remuneret bona: & cum defunctur, quod factum invenit, ammet & diligit bonum, quod etiam in praesentiarum plantavit.

Paulo aliter legitur in originali: sed Magister habet fortissimum.

C. XLVI.

Ex hoc sensu illud etiam Hieronymi dicitur ad ad cap. 1. Aggei.

Quando videris inter multa b mala operum praesentium facere quempiam nonnulla, quæ p. illi in vitam iniustus Deus, ut propter mala multa penitentiam illi vivificetur, bonorum.

ii pars. Quamquam memoria bonorum ad praesentem remunerationem posse referri: sicut Gregorius in omnia b. v. & Lacro scribit.

C. XLVII.

Avendum nobis est, ut si forte aliiquid boni in praesenti saeculo remunerationem accepit, forte dicatur (nobis receperit: mercedem habet). Si enim dives iste aliquid boni egisset, unde in praesenti saeculo remunerationem accepisset, nequaquam iam ham ei diceret, [Recepisti & bona in vita tua.]

C. XLVIII.

Item Ioannes Chryostomus homilia 15. cap. 1. pulchrum Antiocheno.

Vid ergo turbamur: nemo videns malitiam desperatam habere, turbetur. Non est hoc malitio malitiam habere, neque virtutis ac, si aliquando malitiam, ut aliqua sit retributio vel malitia, vel virtutis tamen secundum quod dignum est, sed malitiam, ut uti quidam gustus iudici: ut qui retribuitur malitiam credunt, talibus doceantur. Quando itaque peccator malitiam lignum discedere, non subramur, & quando virtutis bonum mala pati, non turbemur. Illicose est illud

a Supra ead. prima consilatio. b Iacob 3. c. 1. in novum 1. d Psalmi 22. e 1. Cor. 13. f. 4. g. 1. consilatio. g In libro de vera & falsa penitentia, cap. 1. dist. 22. infra dist. 5. c. confitetur. Deuteronomus ibidem. h. 1. opera.] originale, in h. 1. v. 1. 4. 9. habet fortissimum. k Luc. 19.

C. I. Deinde in libro Psalmarum Augustinus a ait ad Psalms 105.

Si Indas teneat illud, ad quod vocatus est, nullo modo ad eum vel sua praeterita, vel parentum iniquitas pertinetur. Sed quia non tenuit adoptionem in familia Dei, iniquitatem vetusti generis potius elegit, rectius iniquitas patrum eius in conspectu Domini, ut in eo etiam ipsa se puniretur, & peccatum matris eius non deleretur. Item Rabanus. Traddidit eum tortoribus, &c.] Considerandum est, quod dicitur: [universum debuit:] quia non solum peccata, quae post baptismum homo egit, reputantur ei ad poenam, verum etiam peccata originalia, quae in baptismo ei dimissa sunt.

C. II. Item Gregorius lib. 4. dialog. 6. 79.

Constat e ex dictis Evangelii, quod si hoc, quod in nos delinquitur, ex corde non dimittimus, & illud rursus exigitur, quod nobis jam per poenitentiam dimissum fuisse gaudebamus.

C. III. Item Augustinus in homilia 17. de verbis Domini.

Dixit d. Dominus, [Dimitte e, & dimituntur tibi:] si ego prior dimisi, dimitte vel poena. Nam si non dimiseris, revocabo te, & quidquid tibi dimiseram, replicabo tibi.

C. IV. Item ibidem.

Qui divini beneficii oblitus suus vult vindicare iniurias, non solum de futuris peccatis veniam non merebitur: sed etiam praeterita, quae iam sibi dimissa credebatur, ad vindictam ei replicabuntur.

C. V. Item Beda super Lucam, lib. 4. c. 47.

Revertat h in domum meam, unde exivi,] timendus est iste verficulus, non exponendus: ne culpa, quam in nobis extinguit credebamus, per incuriam nos vacantes opprimat.

C. VI. Item ibidem.

Quaecunque enim post baptismum, sive pravitas haeretica, seu mundana cupiditas attriperit, mox omnium profertur in ima vitiorum.

C. VII. Item Augustinus in libro quaestionum Deuteronomii, quae 42.

Peccatum, quod ex Adam contrahitur, temporaliter redditur: quia omnes propter hoc moriuntur, non autem in aeternam eis, qui fuerint per gratiam spiritaliter regenerati, in eaque permanserint usque in finem.

2 pars. Etenim in verbis, qui hanc sententiam sequuntur, alii dicunt quod peccata vetera dimittuntur secundum iustitiam, sed non secundum praesentiam: sicut nomine discipulorum, qui retro abierunt, erant scripta in libro vitae propter iustitiam, cui deserviebant, non secundum praesentiam, qui in numero salvandorum eos non habebat. Sic a latere n Dei dicuntur mille casus, & decem milia a dextera eius, quos tamen de una praesentia nunquam sine adnumeraverat. Hinc etiam Dominus ait o Moysi: [Si quis peccaverit ante me, delebo eum de libro vitae p.] ut secundum iustitiam iudicis ille peccando discatur deleri, qui secundum

a. Et Praeser. ibid. b. epist. orig. Sentent. 4. distincti. 22. c. Sentent. ibid. d. Dicit illi Doms. orig. e. Luc. 6. f. Sent. non verba. g. Sentent. ibid. h. Sentent. ibid. i. al. Quercung. k. Sentent. ibid. l. al. trahitur. m. Beatus Ambrosius lib. 9. com. in epist. ad Romanos in illa verba [Jacob dilexi.] & glossa ordm. ibidem [ut ostenderet divitias.] n. Psal. go. o. Exod. 32. p. meo. orig. M m 2

C. XLIX.

Augustinus scribit in libro de poenitentia, c. 28.

Quis autem non habens charitatem, quae pertinet ad unitatem spiritus, & vinculum pacis, quo catholica ecclesia congregata conuenitur, in aliquo schismate committitur, non Chritum neget, patitur tribulationes, angustias, sitim, frigus, nuditatem, perfectionem, periculum, carceres, vincula, tormenta, gladium, vel flammam, vel hostiam, vel ipsam crucem timore gehennae, & ignis eterni, nullo modo ista culpanda sunt: imo vero & haec laudanda poenitentia est: [Non enim dicere poterimus, melius ei fuisset, ut Chritum negando nihil eorum pateretur, quam passus est confitendo:] sed existimandum, forsasse tolerabilius ei futurum iudicium, quam si Chritum negando certis illa vitaret. Unde & illud, quod ait e Apostolus, [In tradidero corpus meum, ut ardeam, charitatem autem non habero, nihil mihi prodest:] nihil prodesse intellegimus ad regnum coelorum obtinendum, non ad extremi iudicii terribilius supplicium subeundum. Et supra, cap. 3. Hae rogetur charitatem dicta sunt: sine qua in nobis non potest esse vera poenitentia: quia in bonis charitas Dei est, quae tolerat omnia.

In poenitentia ergo, ut ex praemisso apparet, nulli in poenitentia poenitentia est, non tamen aliquid deneganda est: quia si poenitentia est, non alterius criminis poenitentiam egerit. Sic etiam poenitentia de peccatis, & casta auctoritates sibi consonantes neque non approbatae, qui perseverat in crimine, sicutem videtur sibi iudicium.

Et illud autem Ambrosii g: [Poenitentia semel usurpata, nec iterum celebrari potest, nisi prius auferatur, & usum sequenti amittitur.] de his, qui poenitentiam: quae cum non vere celebrata fuerit, fructum poenitentiae, ut est, fructus, fructum non procedenti, amittit (quia veniens, quae impetretur poenitentia, contempserit) & usum sequenti amittit, fructum, quod impetretur poenitentia, apud quas poenitentia fructus non iteratur. De hac eadem poenitentia illud etiam Ambrosius, [non est secunda locus poenitentiae.]

DISTINCTIO IV.

Quia h. vero multorum auctoritatis supra monstratum est poenitentiam vere celebrari, & peccata vere dimitti posse, qui aliquando in crimen recidit: quae, an poenitentia, alia est, sicut in diversis variis est, alia contra negantibus peccata semel dimissa iterum replicari ad poenam. Quod autem peccata semel dimissa iterum, multorum auctoritatibus probatur: quarum prima est illa Propha: [In memoriam redeat iniquitas patrum eorum:] secunda illa Evangelii: [Serve h nequam, omne debitum]

a. Sent. ibid. b. Epist. c. abest ab orig. d. al. g. Sentent. ibid. e. 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. g. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. h. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. i. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. k. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. l. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. m. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. n. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. o. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. p. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. q. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. r. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. s. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. t. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. u. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. v. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. w. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. x. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. y. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio. z. Item ad 1. Cor. 14. f. poenitentia] vera lectio.